O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
_________ M.E.Po'latov
2024 yil «__» ________

Ro'yxatga olindi № FD-09-30
2024 yil «29» avgust

BUDJET NAZORATI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohas: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Magistratura mutaxassisligi: 70410401- Davlat moliyasi va xalqaro moliya

Samarqand-2024

Fan/modul kodi BN2304	O'quv yili 2024 - 2025		Semestr 1	Kreditlar 4
Fan/modul turi Tanlov	Ta'lim tili O'zbek/rus			Haftadagi dars soatlari 4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Budjet nazorati	60	60	120

2 I.Fanning mazmuni.

Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda mamlakatning xalqaro moliya munosabatlaridagi ishtirokini tashkil etish va rivojlantirishning ham nazariy, ham amaliy tomonlarini, xalqaro moliya tizimi ishtirokchilari faoliyatini hamda xalqaro moliya operatsiyalarini amalga oshirish va boshqarish usullari buyicha bilim, kunikma va malaka shakllantirishdir.

Fanning vazifasi - talabalarga xalqaro moliya tizimi, uning asosiy elementlarini, xalqaro moliya tizimi ishtirokchilarining faoliyatini, ular faoliyatini tashkil etish va tartibga solish mexanizmini, jaxon valyuta tizimi va xalqaro moliya bozoridagi operatsiyalarni boshqarish usullarini, mamlakatning xalqaro moliya munosabatlaridagi ishtiroki to'g'risidagi statistik ma'lumotlar asosida joriy xolatni taxlil qilish va baxolashni, davlatning xalqaro moliya tizimiga integratsiyalashuvni kuchaytirish yullarini taxlil qilish asosida xulosalar chiqarishni urgatishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalalar, iqtisodiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

3 II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

1-mavzu."Budjet nazorati" fanining predmeti va metodi

"Budjet nazorati" fanining predmeti va metodi. Davlat Budjeti ijrosini amalga oshirishda Budjet nazoratining o'rni va ahamiyati. Davlat moliyaviy nazoratining shakllari, turlari va usullari hamda nazorat organlarining vakolatlari. Budjet nazoratini tashkil qilishning maqsadi va vazifalari. Budjet nazoratining sub'ektlari va ob'ektlari. Budjet nazorati faoliyatini rejalashtirish va ularni o'tkazishning husisiyatlari

2-Mavzu. Budjet tashkilotlarida smetalarni tuzish va ijrosi hisobining nazorati

Budjet tashkilotlari harajatlar smetalarini tuzish hamda rasmiylashtirishning nazorati. Budjetdan tashqari mablag'lar bo'yicha daromadlar va harajatlar smetalarini tuzish hamda rasmiylashtirishning nazorati

3-Mavzu. Budjet tashkilotlarida asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar nazorati

Asosiy vositalar hamda nomoddiy aktivlar hisobi nazoratining maqsadi, vazifalari va manbalari. Asosiy vositalar hamda nomoddiy aktivlarni analitik va sintetik hisobining nazorati. Asosiy vositalar hamda nomoddiy aktivlar saqlanish holatining nazorati

4-Mavzu. Budjet tashkilotlarida tovar moddiy zaxiralar nazorati

Tovar moddiy zahiralar hisobi nazoratining maqsadi, vazifalar va manbalari. Tovar moddiy zahiralar analitik va sintetik hisobining nazorati. Tovar moddiy zahiralar saqlanish holatining nazorati

5-Mavzu. Budjet tashkilotlarida moliyaviy aktivlar nazorati

Budjet tashkilotlarida moliyaviy aktivlar nazoratining maqsadi, vazifalari va manbalari. Kassa va kassa muomalalari hisobi nazoratini tashkil etish va o'tkazish tartibi. Hisobvaraqlardagi budjet mablag'lari hisobining nazorati. Hisobvaraqlardagi budjetdan tashqari mablag'lar hisobining nazorati

6-mavzu. Budjet tashkilotlarida turli debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar nazorati

Debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar hisobi nazoratining maqsadi, vazifalar va manbalari. Debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlarni analitik va sintetik hisobining nazorati. Debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar inventarizatsiyasini tashkil qilish va o'tkazish

7-Mavzu. Budjet tashkilotlarida hodimlar va stipendiya oluvchilar bilan hisoblashuvlar bo'yicha nazorat va taftish o'tkazish

Mehnat va ish xaqi hisobi nazoratining maqsadi, vazifalari va manbalari. Mehnat va ish xaqining analitik va sintetik hisobini nazoratdan o'tkazish. Ish xaqidan daromad solig'i va majburiy ushlanmalar hisobining nazorati. Stipendiya, pensiya va ijtimoiy to'lovlar hisobining nazorati

8-Mavzu. Budjet tashkilotlarida moliyaviy natijalar nazorati

Budjet tashkilotlarida moliyaviy natijalar hisobi nazoratining maqsadi, vazifalari va manbalari. Joriy yilga moliyaviy natijalar hisobining nazorati. Yakuniy moliyaviy natijalar hisobining nazorati

9-Mavzu. Budjet tashkilotlarida moliyaviy hisobotlar nazorati

Budjet tashkilotlarida moliyaviy hisobotlar nazoratining maqsadi va vazifalari. Budjet tashkilotlarida moliyaviy hisobotlar nazoratining xususiyatlari. Budjet tashkilotlarida tekshiruv natijalarini umumlashtirish hamda rasmiylashtirish

10-Mavzu. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet nazoratni tashkil qilish

Moliya organlari hamda g'aznachilik bo'linmalarida nazoratni tashkil qilish. Moliya organlari hamda g'aznachilik bo'linmalarida nazoratning manbalari. Moliya organi, G'aznachilik va uning hududiy bo'linmalarida bosh hisobchining vazifalarini bajarilishi ustidan nazorat

11-Mavzu. Budjetlarni tuzish va tasdiqlashning nazorati

Moliya organlarida Budjetlarni tuzish va tasdiqlash nazoratining asoslari. Davlat moliyaviy nazorati prinsiplari, shakllari, turlari va usullari. G'aznachilik bo'linmalari tomonidan amalga oshiriladigan davlat moliyaviy nazorati. Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi faoliyatini va uning hududiy bo'linmalari tomonidan amalga oshiriladigan davlat moliyaviy nazorati

12-mavzu. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet daromadlari nazorati

Moliya organlari hamda g'aznachilik bo'linmalarida Budjet daromadlari nazoratining asoslari. Budjet tasnifi asosida nazoratni amalga oshirish. Nazorat o'tkazish manbalari

13-mavzu. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet harajatlari nazorati

Moliya organlari hamda g'aznachilik bo'linmalarida Budjet harajatlari nazoratining asoslari. Budjet tasnifi asosida nazoratni amalga oshirish. Nazorat o'tkazish manbalari

14-mavzu. Moliya organida davlat Budjeti ijrosi hisobotlari nazorati

Budjet ijrosi natijalarini tekshirish usullari. Moliya organlarida davlat Budjeti ijrosi bo'yicha hisobotlar nazorati. Moliyaviy hisobotlarni tekshirish manbalari

III. AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Budjet nazorati" fanining predmeti va metodi.
2. Davlat Budjeti ijrosini amalga oshirishda Budjet nazoratining o'rni va ahamiyati.
3. Budjet tashkilotlarida smetalarni tuzish va ijrosi hisobining nazorati
4. Budjet tashkilotlarida asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar nazorati
5. Budjet tashkilotlarida tovar moddiy zaxiralar nazorati
6. Budjet tashkilotlarida moliyaviy aktivlar nazorati
7. Budjet tashkilotlarida turli debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar nazorati
8. Budjet tashkilotlarida hodimlar va stipendiya oluvchilar bilan hisoblashuvlar bo'yicha nazorat va taftish o'tkazish
9. Budjet tashkilotlarida moliyaviy natijalar nazorati
10. Budjet tashkilotlarida moliyaviy hisobotlar nazorati
11. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet nazoratni tashkil qilish
12. Budjetlarni tuzish va tasdiqlashning nazorati
13. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet daromadlari nazorati
14. Moliya organi va g'aznachilikda Budjet harajatlari nazorati
15. Moliya organida davlat Budjeti ijrosi hisobotlari nazorati

Amaliy mashgulotlar multimedia kurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga bir professor- ukituvchi tomonidan utkazilishi zarur. Mashgulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida utilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar kullanilishi maqsadga muvofik.

IV. MUSTAQIL TA'LIM

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Budjet nazoratining sub'ektlari va ob'ektlari.
2. Budjet nazorati faoliyatini rejalashtirish va ularni o'tkazishning hususiyatlari
3. Budjetdan tashqari mablag'lar bo'yicha daromadlar va harajatlar smetalarini tuzish hamda rasmiylashtirishning nazorati
4. Asosiy vositalar hamda nomoddiy aktivlar saqlanish holatining nazorati
5. Tovar moddiy zahiralar saqlanish holatining nazorati
6. Hisobvaraqlardagi budjet mablag'lari hisobining nazorati.
7. Hisobvaraqlardagi budjetdan tashqari mablag'lar hisobining nazorati
8. Debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar inventarizatsiyasini tashkil qilish va o'tkazish
9. Ish xaqidan daromad solig'i va majburiy ushlanmalar hisobining nazorati. Stipendiya, pensiya va ijtimoiy to'lovlar hisobining nazorati
10. Yakuniy moliyaviy natijalar hisobining nazorati
11. Budjet tashkilotlarida tekshiruv natijalarini umumlashtirish hamda rasmiylashtirish
12. G'aznachilik va uning hududiy bo'linmalarida bosh hisobchining vazifalarini bajarilishi ustidan nazorat
13. Davlat moliyaviy nazorati prinsiplari, shakllari, turlari va usullari.

	14. Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi faoliyatini va uning hududiy bo'linmalari tomonidan amalga oshiriladigan davlat moliyaviy nazorati 15. Budjet tasnifi asosida nazoratni amalga oshirish va nazorat o'tkazish manbalari 16. Moliyaviy hisobotlarni tekshirish manbalari Mustaqil uzlashtiriladigan mavzular buyicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
4	**V.Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Moliyaviy nazoratning mazmuni, ahamiyati, turlari va shakllari to'g'risida ***tasavvurga ega bo'lishi;*** • moliyaviy nazoratni nazariy va huquqiy asoslarini o'rgangan bo'lishi va ularni kerakli joylarda qo'llay bilishi, moliyaviy nazorat turlari, ular faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari, rivojlangan mamlakatlarda moliyaviy nazorat amaliyotini o'rgangan bo'lishi va tahlil qilishi, moliyaviy nazorat organlari faoliyatini o'rgangan bo'lishi va tahlil qilishni bilishi va ularni amalga oshiruvchi sub'ektlar faoliyatidagi o'zgarishlarni ***bilishi va ulardan foydalana olishi***; moliyaviy nazoratga oid ma'lumotlarni to'plash, guruhlash va tahlil qilishni amalga oshirish, moliyaviy nazorat shakllari va usullarini qo'llay olish, iqtisodiy sub'ektlar moliyaviy faoliyatini tahlil qilishda moliyaviy nazorat usullardan to'g'ri foydalana bilish va topilgan qonunbuzilishlar va kamchiliklarni tahlil qila olish, moliyaviy nazorat shakllari va usullarini o'qib, ular asosida tashkilot faoliyatiga baho berish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.*
5	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari** • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish; • muammoni hal qilish.
6	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni tula uzlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, urganilayotgan jarayonlar haqida Mustaqil mushoxada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriklarni bajarish, yakuniy nazorat buyicha yozma ishni topshirish.
7	**ASOSIY АДАБИЁТЛАР:** 1. Hamdamov B.K. va Ostonokulov A.A. Budjet nazorati. O'quv qo'llanma. "IQTISOD MOLIYA". – T.: 2018. 318 b. 2. Tuychiev A.J., Ostonokulov A.A., Ibragimov K.Sh., Tursunov A.S. Budjet hisobi. Darslik. – T.: "IQTISOD MOLIYA" 2018. 428 b. 3.Nuritdinova V.Sh., Sharapova M.A. Moliyaviy nazorat: Darslik. –Toshkent, 2019 – 492 bet. **Ko'shimcha adabiyotlar** 1. Norqobilov S., Dadaboyeva H., Jurayev O'. Xalqaro amaliyotda bank nazorati. Darslik. – T. Iqtisod-moliya, 2007. – 180 bet. 2. Tagayev A., Xashimoto F., Ro'ziyev G'., Xotamov K. Soliq nazorati. O'quv qo'llanma. – T.: Yangi asr avlodi, 2010. – 84 bet 3. Kasimova G.A., Norquchqorov A.Z. "G'aznachilikda moliyaviy nazorat" fanidan O'quv-uslubiy majmua. – T.: TMI, 2019. 183 bet. 4. Грачева, Е.У.; Толстопятенко, Г.П.; Рыжкова, Е.А. Финансовый контроль: ИД КАМЕРОН - Москва, 2013. - 272 с. **Axborot manbaalari** 1. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali. 2. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.imv.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti. 4. www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti. 5. www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika Agentligi rasmiy sayti. 6. www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Soliq qo'mitasi rasmiy sayti. 7. www.customs.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Bojxona qo'mitasi rasmiy sayti. 8. www.ach.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi sayti 9. www.scopus.com – xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil 29-avgust dagi 1-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№FD-09-30)
9	**Fan/modul uchun ma'sullar:** **Zaynalov Jaxongir Rasulovich**– SamISI, "Moliya" kafedrasi mudiri professori, i.f.d. **Ernazarov Nuriddin Elamonovich**– SamISI, "Moliya" kafedrasi PhD, dotsent.v.b
10	**Taqrizchilar:** Qiyosov Sh.U. – Toshkent moliya instituti "Soliqlar va soliqqa tortish" kafedrasi professori, DSc Jurayev I.K. – Samarqand shahar Iqtisodiyot va moliya bo'limi bosh hisobchisi